

บทที่ ๓

ความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ากำลังคนที่มีคุณภาพสูง เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศและในการที่จะพัฒนากำลังคนนั้นก็ย่อมจะต้องอาศัยการศึกษา เช่นเดียวกับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาประชากรได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการศึกษาดังจะเห็นได้จากแนวโน้มความต้องการทางการศึกษาและการจัดการศึกษาของรัฐซึ่งขยายเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเชื่อว่าการศึกษาช่วยให้เกิดผลพลอยได้ที่ดีหลายประการ เช่น ความเป็นอยู่ดี มีรายได้ดี มีเกียรติและมีตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น ผลพลอยได้ที่ได้รับจากการศึกษาเหล่านี้ทำให้เกิดค่านิยมในสังคมไทยในอันที่จะอาศัยการศึกษาเป็นบันไดในการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล^๑ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับพยายามที่จะศึกษาต่อสูงขึ้นไปตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในสายสามัญเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักเรียนส่วนใหญ่มุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และด้วยเหตุที่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครทำให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากต่างจังหวัดหลังไหลเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนมากทุกปียังผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Prachuabmoh และ Tirasawat^๒ ที่พบว่า การกระจายการศึกษาที่ไม่ได้สัดส่วนกันของประเทศทำให้ผู้ที่ต้องการจะได้รับการศึกษาที่ดีกว่าและสูงกว่าย้ายไปยังบริเวณที่มีสถานศึกษาชั้นสูงที่ดีกว่าหรือสูงกว่าถิ่นเดิมของตนและพบว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วบุคคลเหล่านี้ไม่ค่อยกลับไปยังถิ่นเดิมอันเป็นภูมิลำเนาของตน เพราะในถิ่นเดิมไม่ค่อยจะมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความต้องการของตน ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ศึกษาจึงศึกษา

^๑ วิเชียร เกตุสิงห์, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา" (ปริญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๒), หน้า ๑.

^๒ Visid Prachuahmoh and Penporn Tirasawat, Internal Migration in Thailand, 1947-1972, p.47-48.

ถึงความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่น และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยมีสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น" ทั้งนี้โดยมีเหตุผลว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะเป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยานสูง เพราะเห็นว่าสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครดีกว่าสถานศึกษาในถิ่นเดิมของตนทั้ง ๆ ที่สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นได้กระจายไปทุกจังหวัดทั่วประเทศแต่นักเรียนเหล่านี้ก็ยังตั้งถิ่นฐานเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครโดยอาจมีเหตุผลอื่น ๆ หลายประการ แต่เหตุผลประการหนึ่งคือนักเรียนเหล่านี้อาจเห็นว่าโรงเรียนในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนในต่างจังหวัดและอาจเล็งเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีโอกาสสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้มากกว่าซึ่งเห็นได้จากการศึกษาของวิสาข วิทูรศานต์^๑ เรื่องการย้ายถิ่นของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่า เหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาย้ายเข้ามาศึกษาในกรุงเทพมหานครคือวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีชื่อเสียงดีกว่าในต่างจังหวัด และวิทยา รัตนวิจิตร^๒ ได้ศึกษาสภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมของนักเรียนต่างจังหวัดที่อยู่ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรีพบว่า เหตุสำคัญอันดับหนึ่งที่ทำให้นักเรียนต่างจังหวัดตัดสินใจเข้ามาศึกษาในส่วนกลางทั้งที่ในจังหวัดของตนก็เปิดทำการสอนคือโรงเรียนในส่วนกลางสอนดีมีชื่อเสียงและมีให้เลือกหลายโรงเรียน เหตุผลอันดับรอง ๆ ลงมาคือต้องการประสบการณ์และเป็นความต้องการของบิดามารดา ด้วยเหตุนี้นักเรียนส่วนใหญ่จึงย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานครแม้ว่าจะต้องจากบิดามารดา ต้องอดทนต่อความลำบากต่าง ๆ รวมทั้งขาดความอบอุ่นทางด้านจิตใจและอื่น ๆ อีกมาก จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้น่าจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานครและศึกษาในกรุงเทพมหานครด้วย

^๑วิสาข วิทูรศานต์, "การย้ายถิ่นของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๑๐๐.

^๒วิทยา รัตนวิจิตร, "สถานภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจสังคมของนักเรียนต่างจังหวัดที่เรียนอยู่ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ๗๒.

จากการศึกษาความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในตารางที่ ๑๐ ปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยส่วนรวมมีความมุ่งหวังในการศึกษาโดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๔ ปี ซึ่งเป็นการศึกษาที่ค่อนข้างไปทางระดับปริญญาโทและสูงกว่า เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มุ่งหวังในการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทและสูงกว่าเป็น ร้อยละ ๔๘.๖ ซึ่งแสดงว่านักเรียนเหล่านี้มีความมุ่งหวังในการศึกษาสูง เมื่อพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นเล็กน้อย คือมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๔ ปีและ ๑๗.๖ ปี ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละระดับการศึกษาก็พบในทำนองเดียวกันว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นในการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า ส่วนระดับปริญญาตรีและต่ำกว่านั้นปรากฏว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมุ่งหวังสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น

ผลที่ได้จากการศึกษานี้ไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ทั้งนี้ น่าจะเป็น เพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมาก่อน จึงได้รับประสบการณ์จากสังคมกรุงเทพมหานครมากกว่านักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครยังเป็นแหล่งวิชาการที่เผยแพร่ให้ความรู้และแนะแนวแก่นักเรียนมากกว่าในต่างจังหวัด ซึ่งนักเรียนผู้ย้ายถิ่นอาจได้รับสิ่งเหล่านี้น้อย และประการสำคัญคือนักเรียนผู้ย้ายถิ่นที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่อาจเป็นผู้ที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไม่ได้ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ ทำให้ไม่พบความแตกต่างตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้ซึ่งมักจะพบในการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่นทั่วไป นอกจากนี้บิดามารดาของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางซึ่งมีความทะเยอทะยานสูงและมีฐานะทางสังคมค่อนข้างดี ดังนั้นค่านิยมของบิดามารดาจึงเป็นส่วนผลักดันให้บุตรมีความมุ่งหวังสูงตาม ซึ่งเห็นได้จากการศึกษาของวิสาข์ วิฑูธีรานต์^๑ ที่พบว่าเหตุผลสำคัญที่สุดที่ทำให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพมหานคร

^๑วิสาข์ วิฑูธีรานต์ "การย้ายถิ่นของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาในกรุงเทพมหานคร," หน้า ๔๔.

ตารางที่ ๑๐ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา

ความมุ่งหวังในการศึกษา	การย้ายถิ่น		รวม
	ย้าย	ไม่ย้าย	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓.๐	๔.๔	๑๗.๔
ปริญญาตรี	๓๘.๖	๓๖.๒	๗๔.๘
ปริญญาโทและสูงกว่า	๔๕.๗	๕๐.๑	๙๕.๘
อื่น ๆ	๒.๗	๔.๒	๖.๙
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๓๗๐)	(๗๓๓)	(๑,๑๐๓)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๖	๑๗.๔	๑๗.๕

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

คือความต้องการของบิดามารดาและเกษมสุข บุคยมาลิก^๖ ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนหญิงจากส่วนภูมิภาคที่มาศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครพบว่าบิดามารดาให้การสนับสนุน นอกจากนี้นักเรียนผู้ย้ายถิ่นส่วนหนึ่งอาจเป็นผู้ที่เพิ่งย้ายจึงยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ทันทีทำให้ขาดความมั่นใจ; อย่างไรก็ตามความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นไม่แตกต่างกันมากนัก ถ้าหากนักเรียนผู้ย้ายถิ่นได้มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครนานจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้แล้วก็น่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงขึ้นด้วย ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงนำปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจมาพิจารณาประกอบ

ปัจจัยทางประชากร

ปัจจัยทางประชากร^๖ เป็นปัจจัยที่แสดงถึงภูมิหลังทางด้านครอบครัวของนักเรียนซึ่งน่าจะส่งผลให้ความมุ่งหวังในการศึกษาแตกต่างกัน สำหรับปัจจัยทางประชากรที่นำมาพิจารณาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ สถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดา เพศ สถานภาพสมรสของบิดามารดา อายุของบิดา ขนาดของครอบครัวและลำดับที่ของบุตร

๑. สถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดา สถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดาน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร กล่าวคือ ผู้เคยย้ายถิ่นย่อมพบกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างไปจากเดิมจึงน่าจะมีแนวความคิดเปลี่ยนแปลงไป และน่าจะให้การสนับสนุนในเรื่องการศึกษาของบุตรมากกว่าผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่นด้วย การศึกษาค้นคว้านี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดามารดามีสถานภาพการย้ายถิ่นเดียวกัน" จากตารางที่ ๑๑ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่านักเรียนที่บิดามารดาเคยย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาไม่เคยย้ายถิ่น และเมื่อ

^๖เกษมสุข บุคยมาลิก, "ปัญหาและความต้องการของนักเรียนหญิงจากส่วนภูมิภาคที่เข้ามาศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริฤตญามหาบัณฑิต แผนกสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๖), หน้า ๑๗.

ตารางที่ ๑๑ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่น
และผู้อยู่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและ
สถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดา

ความมุ่งหวังในการศึกษา	ไม่เคยย้าย			เคยย้าย		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓.๐	๑๑.๐	๑๑.๖	๑๓.๑	๗.๔	๙.๖
ปริญญาตรี	๔๑.๓	๓๗.๖	๓๘.๗	๓๖.๑	๓๔.๓	๓๕.๐
ปริญญาโทและสูงกว่า	๔๒.๕	๔๗.๕	๔๖.๒	๔๘.๖	๕๓.๑	๕๑.๔
อื่น ๆ	๓.๓	๓.๕	๓.๕	๒.๒	๕.๒	๔.๐
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๘๔)	(๔๒๐)	(๖๐๔)	(๑๘๓)	(๓๐๙)	(๔๙๒)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๕	๑๗.๘	๑๗.๗	๑๗.๗	๑๘.๑	๑๗.๙

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

พิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นของนักเรียนที่ปรากฏผลในทำนองเดียวกัน แสดงว่าความมุ่งหวังในการศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับสถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดา บิดามารดาที่เคยย้ายถิ่นย่อมได้รับประสบการณ์และความคิดที่กว้างขวางและเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษาสูงด้วย ส่วนบิดามารดาที่ไม่เคยย้ายถิ่นย่อมมีความเห็นที่จำกัดดังนั้นการสนับสนุนบุตรว่าจะมีน้อยกว่าจึงทำให้บุตรมีความมุ่งหวังในการศึกษาดำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนภคล กุ่มประวีติ^๑ ที่พบว่าครอบครัวที่เคยย้ายถิ่นมากกว่า ๓ ครั้งต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาสูงกว่าครอบครัวที่ย้ายถิ่นน้อยหรือไม่เคยย้ายถิ่นเลย

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นตามสถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดาพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนที่บิดามารดาเคยย้ายถิ่นซึ่งความแตกต่างระหว่างความมุ่งหวังของนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ย้ายถิ่นอยู่ในระดับที่สูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวคือมีจำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๑ ปีและ ๑๗.๗ ปี ตามลำดับ แสดงว่าบิดามารดาที่เคยย้ายถิ่นแต่ นักเรียนไม่เคยย้ายถิ่นนั้น เป็นผู้ที่ย้ายมาจากต่างจังหวัดมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานครจะด้วยเหตุผลด้านการประกอบอาชีพหรือด้านอื่น ๆ ก็ตาม แสดงว่าบิดามารดาในกลุ่มนี้ได้เชยิบฐานะของตนให้สูงขึ้น จากการศึกษาของชวัญใจ เลอจันทร์^๒ พบว่าบุคคลมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะเชยิบฐานะทางสังคมสูงขึ้น เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมาเห็นว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาดีเท่านั้นที่มีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมากกว่าและบิดามารดาในกลุ่มนี้อาจจะต้องการให้บุตรได้เชยิบฐานะให้สูงขึ้นกว่าที่ตนเป็นอยู่สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้สนับสนุนส่งเสริมบุตรให้ได้รับการศึกษาสูงด้วย ส่วนบิดามารดาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นนั้นแม้ว่าตนเองเคยย้ายถิ่นก็ตามแต่อาจเป็นการย้ายถิ่นจากชนบทมาสู่เมืองหรือจากเมืองหนึ่งไปสู่อีกเมืองหนึ่งและการตั้งหลักแหล่งสุดท้ายไม่ใช่กรุงเทพมหานครจึงมีประสบการณ์น้อยทำให้การสนับสนุนบุตรมีน้อยกว่า

^๑นภคล กุ่มประวีติ, "ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทย เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร," หน้า ๗๐.

^๒ชวัญใจ เลอจันทร์, "การเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรไทยในชนบท," หน้า ๖๑.

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร โดยปรากฏผลว่านักเรียนที่บิดามารดาเคยย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาไม่เคยย้ายถิ่น และนักเรียนผู้ไม่เคยย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นไม่ว่าบิดามารดามีสถานภาพการย้ายถิ่นอย่างไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่เคยย้ายถิ่นได้รับแนวความคิดในด้านการศึกษาจากสังคมภายนอกมากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นรวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดาแตกต่างกันด้วย

๒. เพศ เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะเกี่ยวข้องกับความมุ่งหวังในการศึกษาโดยบุคคล เพศต่างกันน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาต่างกัน สำหรับการศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่เคยย้ายถิ่นที่เป็นเพศเดียวกัน" จากตารางที่ ๑๒ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่านักเรียนหญิงมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนชาย โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๐ ปี และ ๑๗.๖ ปี ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมเกียรติ ต้นสกุล^๑ ที่ศึกษาเรื่องโอกาสในการศึกษากับความมุ่งปรารถนาในการเลื่อนฐานะ : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคามพบว่านักศึกษาหญิงมีความมุ่งปรารถนาศึกษาต่อชั้นสูงขึ้นไ้มากกว่านักศึกษาชาย และยังพบว่านักศึกษาหญิงได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดามากกว่านักศึกษาชาย จึงอาจเป็นไปได้ว่านักเรียนหญิงในกลุ่มตัวอย่างนี้ได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษามากกว่านักเรียนชาย

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่เคยย้ายถิ่นจำแนกตามเพศพบว่านักเรียนผู้ไม่เคยย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนหญิง ปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างความมุ่งหวังของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่เคยย้ายถิ่นอยู่ในระดับสูงกว่านักเรียนชายกล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๑ ปีและ ๑๗.๗ ปี

^๑สมเกียรติ ต้นสกุล, "โอกาสในการศึกษากับความมุ่งปรารถนาในการเลื่อนฐานะ : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม" (วิทยานิพนธ์ปริญาโทมหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๕๘.

ตารางที่ ๑๒ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่น
และผู้อยู่ถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและเพศ

ความมุ่งหวังในการศึกษา	ชาย			หญิง		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญาตรี	๑๐.๗	๑๑.๔	๑๑.๒	๑๕.๑	๗.๔	๑๐.๓
ปริญาตรี	๔๔.๔	๓๙.๐	๔๐.๘	๓๗.๓	๓๓.๗	๓๗.๖
ปริญาโทและสูงกว่า	๔๑.๐	๔๔.๓	๔๓.๒	๕๐.๐	๕๕.๑	๕๓.๔
อื่น ๆ	๓.๙	๕.๓	๔.๘	๑.๖	๓.๓	๒.๗
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๗๘)	(๓๔๑)	(๕๑๙)	(๑๙๒)	(๓๙๒)	(๕๘๔)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๕	๑๗.๖	๑๗.๖	๑๗.๗	๑๘.๑	๑๘.๑

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์และมีสภาพจิตที่ดีกว่านักเรียนที่มาจากต่างจังหวัดและนักเรียนผู้มาจากต่างจังหวัดเหล่านี้ อาจต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนหญิงซึ่งมีความรู้สึกละเอียดอ่อนอาจปรับตัวได้ช้าและขาดความมั่นใจในตนเองจึงอาจส่งผลให้ความมุ่งหวังในการศึกษาต่ำกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเพศมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษา โดยปรากฏผลว่านักเรียนหญิงมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนชาย ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนหญิงเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดามากกว่านักเรียนชาย แต่นักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์จากสังคมภายนอกมากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นจึงส่งผลให้มีความมุ่งหวังสูงกว่า

๓. สถานภาพสมรสของบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดาแสดงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตวิทยาในครอบครัว ซึ่งน่าจะส่งผลต่อความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร สำหรับการศึกษาคั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสเหมือนกัน" จากตารางที่ ๑๓ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่านักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสสมรสมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาเป็นหม้าย หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๘ ปีและ ๑๗.๖ ปีตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกัน แสดงว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสสมรสนั้น ย่อมอยู่ในสภาพครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคงมีบิดามารดาคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจจึงมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในสภาพครอบครัวไม่สมบูรณ์ขาดบิดาหรือมารดาไปรวมทั้งสภาพครอบครัว เช่นนี้ย่อมมีภาระมากกว่าครอบครัวที่มีพร้อมทั้งบิดามารดาจึงทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่นและขาดกำลังใจ

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นทั้งสิ้นไม่ว่า

ตารางที่ ๑๓ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่น

และผู้ไม่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและสถานภาพ

สมรสของบิดามารดา

ความมุ่งหวังในการศึกษา	สมรส			หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓.๑	๘.๔	๑๐.๐	๑๒.๗	๑๕.๘	๑๔.๘
ปริญญาตรี	๓๖.๐	๓๗.๗	๓๗.๑	๕๒.๔	๒๘.๓	๓๖.๖
ปริญญาโทและสูงกว่า	๔๗.๘	๔๘.๕	๔๘.๐	๓๓.๓	๕๒.๕	๔๔.๘
อื่น ๆ	๓.๐	๕.๔	๓.๘	๑.๖	๓.๔	๒.๗
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๓๐๓)	(๖๑๐)	(๙๑๓)	(๖๓)	(๑๒๐)	(๑๘๓)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๗	๑๗.๘	๑๗.๘	๑๗.๑	๑๗.๘	๑๗.๖

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

บิดามารดาจะมีสถานภาพสมรสอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่บิดามารดาเป็นหม้าย หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ มีความแตกต่างระหว่างนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ย้ายถิ่นในระดับที่สูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๘ ปีและ ๑๗.๑ ปี ตามลำดับ ทั้งนี้จะเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นกลุ่มนี้อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงมีสภาพที่ยังได้รับความอบอุ่นมากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ซึ่งต้องจากบ้านหรือบิดามารดายอมทำให้ทอดทิ้งจึงทำให้นักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร โดยปรากฏผลว่านักเรียนที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสสมรส จะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรสหม้าย หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นไม่ว่าบิดามารดาจะมีสภาพสมรสอย่างไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์จากสังคมกรุงเทพมหานครซึ่งเอื้ออำนวยให้นักเรียนเห็นแนวทางในการศึกษามากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นซึ่งได้รับสิ่งเหล่านี้น้อย

๔. อายุของบิดา อายุของบิดาน่าจะมีผลต่อความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร เพราะอายุของบิดาแสดงถึงระยะเวลาที่ได้รับประสบการณ์ ซึ่งน่าจะส่งผลให้แนวความคิดในการสนับสนุนการศึกษาของบุตรแตกต่างกัน สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดามีอายุเท่ากัน" จากการศึกษาตารางที่ ๑๔ ปรากฏผลโดยส่วนรวมนักเรียนที่บิดาอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี มีความมุ่งหวังในการศึกษา สูงกว่านักเรียนที่บิดามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๘ ปี และ ๑๗.๑ ปี ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะบิดาที่อายุต่ำกว่า ๕๐ ปี เป็นคนรุ่นใหม่ซึ่งส่วนมากได้รับการศึกษาสูงและย่อมเห็น

เนื่องจากบิดาของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นกลุ่มที่อายุค่อนข้างสูง จึงแบ่งเป็น ๒ กลุ่มอายุ คือ บิดาที่อายุต่ำกว่า ๕๐ ปี และอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๑๔ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่น
และผู้อยู่ไม่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและ
อายุของบิดา

ความมุ่งหวังในการศึกษา	ต่ำกว่า ๕๐ ปี			๕๐ ปีขึ้นไป		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๒.๘	๙.๓	๑๐.๕	๑๖.๑	๑๐.๙	๑๒.๖
ปริญญาตรี	๓๖.๐	๓๓.๖	๓๔.๘	๓๕.๒	๔๐.๖	๓๘.๕
ปริญญาโทและสูงกว่า	๔๘.๒	๕๒.๐	๕๐.๗	๔๗.๐	๔๕.๗	๔๖.๑
อื่น ๆ	๓.๐	๕.๑	๔.๘	๒.๗	๒.๘	๒.๘
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๖๔)	(๓๓๓)	(๔๙๗)	(๑๔๙)	(๓๑๓)	(๔๖๒)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๗	๑๘.๐	๑๗.๘	๑๗.๖	๑๗.๖	๑๗.๖

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ความสำคัญของการศึกษาและพร้อมที่จะสนับสนุนการศึกษาของบุตรด้วย ส่วนบิดาที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปนั้นส่วนใหญ่น่าจะได้รับการศึกษาน้อยกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยลง

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นตามอายุของบิดาพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นเฉพาะในกลุ่มที่บิดามีอายุต่ำกว่า ๕๐ ปีเท่านั้น กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๑ ปีและ ๑๗.๗ ปี ตามลำดับ

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอายุของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตรโดยปรากฏผลว่านักเรียนที่บิดามีอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี มีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นเฉพาะกลุ่มที่บิดามีอายุต่ำกว่า ๕๐ ปีเท่านั้น ส่วนกลุ่มที่บิดามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปไม่พบความแตกต่างทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์จากสังคมกรุงเทพมหานครซึ่งเอื้ออำนวยให้นักเรียนเห็นแนวทางในการศึกษามากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัด

๕. ขนาดของครอบครัว ขนาดของครอบครัวแสดงถึงจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของครอบครัวซึ่งต้องรับภาระเลี้ยงดูและเกี่ยวข้องกับการเลื่อนระดับฐานะทางสังคมของครอบครัวด้วย กล่าวคือ จากการศึกษากการเลื่อนฐานะทางสังคมในประเทศยุโรปตะวันตก พบว่าการเลื่อนฐานะทางสังคมสูงขึ้นและการที่เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำได้รับการศึกษาสูงขึ้นนั้นมักจะมาจากรอบครัวขนาดเล็ก^๑ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ที่มาจากครอบครัวขนาดเดียวกัน" จากตารางที่ ๑๕ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่าความมุ่งหวังในการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับขนาดของครอบครัว กล่าวคือนักเรียนที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงขึ้น และพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกัน แสดงว่าขนาดของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาซึ่งน่าจะเป็น เพราะ เป็น เพราะนักเรียนที่มาจาก

^๑Seymour Martin Lipset and Reinhard Bendix, Social Mobility in Industrial Society (Los Angeles : A University of California Press, 1960), p. 240.

ตารางที่ ๑๕ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น
 จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและขนาดของครอบครัว

ความมุ่งหวังในการศึกษา	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓.๒	๑๐.๑	๑๑.๐	๑๐.๔	๙.๒	๙.๕	๑๕.๒	๑๐.๐	๑๑.๙
ปริญญาตรี	๓๔.๒	๒๔.๑	๒๗.๔	๓๘.๒	๓๔.๖	๓๕.๗	๔๐.๕	๔๑.๙	๔๑.๔
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๒.๖	๕๗.๐	๕๕.๖	๔๙.๗	๕๓.๗	๕๒.๔	๓๙.๙	๔๓.๐	๔๑.๙
อื่น ๆ	-	๘.๘	๖.๐	๑.๗	๒.๕	๒.๕	๕.๕	๕.๑	๕.๙
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๓๘)	(๗๘)	(๑๑๖)	(๒๗๓)	(๓๒๘)	(๕๕)	(๑๕๘)	(๒๗๐)	(๔๒๘)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๘	๑๘.๓	๑๘.๑	๑๗.๘	๑๘.๐	๑๘.๐	๑๗.๕	๑๗.๖	๑๗.๕

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ครอบครัวขนาดเล็กนั้นบิดามารดาย่อมมีกำลังทรัพย์ที่จะสนับสนุนมากกว่านักเรียนที่มาจากรอบครัวขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rehberg และ Liestby^๑ ที่ได้ศึกษากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเพนซิลวาเนียด้านความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาพบว่าสัดส่วนของนักเรียนที่แสดงความมุ่งหวังจะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ในทางลบกับขนาดของครอบครัว นอกจากนี้ Frazer และ Martin^๒ ได้กล่าวว่าจำนวนบุตรย่อมมีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนปีที่บุตรจะได้ศึกษาเล่าเรียน โดยให้เหตุผลว่าครอบครัวขนาดใหญ่มีความจำเป็นที่จะนำรายได้มาใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตมากกว่าครอบครัวขนาดเล็กดังนั้นรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรย่อมน้อยลง อย่างไรก็ตามนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่ก็อาจมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงได้ถ้ามีพี่น้องที่เรียนหนังสือด้วยกันเพราะพี่น้องย่อมเห็นความสำคัญของการศึกษาและพยายามสนับสนุนน้อง ๆ ต่อไป ซึ่งเห็นได้จากการศึกษาของ Krauss^๓ ที่ได้ศึกษากลุ่มเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำเปรียบเทียบกับเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อจะสูงขึ้นตามจำนวนพี่น้องที่เรียนหนังสือด้วยกัน

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นตามขนาดของครอบครัวพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวขนาดเล็ก ซึ่งพบว่าความแตกต่างระหว่างนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ย้ายถิ่นอยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๓ ปีและ ๑๗.๘ ปี ตามลำดับ อาจเป็นเพราะครอบครัวขนาดเล็กเป็นครอบครัวที่มีภาระการเลี้ยงดู

^๑Richard A. Rehberg and David L. Liestby, "Parental Encouragement, Occupation, Education and Family Size : Artifactual or Independent Determinants of Adolescent Educational Expectation," Social Force, XIX (March 1967) : 362-274.

^๒H.E. Frazer and D. Martin, "Social and Economic Determinants of the Demand for Education," in Economics of High Education (Washington: United States Government Printing Office, 1962), p.32.

^๓Krauss, "Sources of Educational Aspiration Among Working Class Youth," p.872.

น้อยกว่าครอบครัวขนาดใหญ่และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่อยู่ในครอบครัวขนาดเล็กนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดาซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายไม่สูง เท่ากับนักเรียนผู้ย้ายถิ่นที่ส่วนมากจะต้องมาอาศัยอยู่กับผู้อื่น ต้องเสียค่าที่พัก ค่าอาหาร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นภาระหนักของบิดามารดาของผู้ย้ายถิ่น จึงน่าจะทำให้สนับสนุนได้ไม่เต็มที่ทำให้นักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นในการศึกษาต่ำกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่อยู่ในครอบครัวขนาดเดียวกัน

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ขนาดของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยปรากฏผลว่าความมุ่งมั่นในการศึกษาของนักเรียนลดลงขณะที่มีขนาดของครอบครัวใหญ่ขึ้น และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นไม่ว่าจะมีขนาดครอบครัวอย่างไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์จากสังคมภายนอกมากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดาจึงทำให้ภาระของบิดามารดาในด้านค่าใช้จ่ายส่วนตัวน้อยกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้อื่น จึงทำให้นักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น

๖. ลำดับที่ของบุตร ลำดับที่ของบุตรแสดงถึงลำดับการเกิดก่อนหลังและน่าจะได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดาแตกต่างกัน สำหรับการศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่เป็นบุตรลำดับเดียวกัน" จากตารางที่ ๑๖ ปรากฏผลโดยส่วนรวมนักเรียนมีความมุ่งมั่นในการศึกษาสูงขึ้นขณะที่ลำดับที่ของบุตรลดลง แต่บุตรลำดับที่ ๓ ขึ้นไปนั้นปรากฏว่าความมุ่งมั่นในการศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกัน แสดงว่าความมุ่งมั่นในการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับลำดับที่ของบุตร นักเรียนที่เป็นบุตรลำดับที่ ๑ และ ๒ ย่อมได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดามากกว่านักเรียนที่เป็นบุตรลำดับที่ ๓ ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา^๑ ที่พบว่าผู้ที่เป็นบุตรคนเดียนั้นมีโอกาสศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือบุตรคนแรก ส่วนบุตรคนกลางมีโอกาสศึกษาต่อน้อยที่สุด

^๑ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา, "ปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษภาคบังคับ," หน้า ๔๔.

ตารางที่ ๑๖ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่น

จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและลำดับที่ของบุตร

ความมุ่งหวังในการศึกษา	บุตรลำดับที่ ๑-๒			บุตรลำดับที่ ๓-๕			บุตรลำดับที่ ๖ ขึ้นไป		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓.๒	๘.๓	๔.๔	๔.๓	๑๑.๔	๑๐.๗	๑๔.๑	๘.๖	๑๒.๕
ปริญญาตรี	๓๔.๗	๓๓.๘	๓๕.๗	๔๐.๗	๓๗.๒	๓๘.๔	๓๒.๔	๓๔.๗	๓๗.๐
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๖.๔	๕๓.๒	๕๑.๑	๕๖.๐	๔๗.๘	๔๗.๓	๔๔.๑	๕๖.๖	๔๕.๗
อื่น ๆ	๐.๗	๔.๗	๓.๓	๔.๐	๓.๕	๓.๖	๔.๔	๕.๑	๔.๕
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๕๑)	(๓๒๕)	(๔๗๖)	(๑๕๐)	(๒๙๐)	(๔๔๐)	(๖๘)	(๑๑๖)	(๑๘๔)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๖	๑๘.๑	๑๗.๘	๑๗.๗	๑๗.๘	๑๗.๗	๑๗.๗	๑๗.๘	๑๗.๗

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นตามลำดับที่ของบุตร พบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนที่เป็นบุตรลำดับที่ ๑-๒ ซึ่งความแตกต่างระหว่างความมุ่งหวังของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นอยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๑ ปี และ ๑๗.๖ ปี ตามลำดับ อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่เป็นบุตรคนแรก ๆ นั้นได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดและได้รับการกระตุ้นจากบิดามารดามากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นซึ่งขาดความมั่นใจในตนเอง

เมื่อนำอายุของบิดามาพิจารณาประกอบ ตารางที่ ๑๗ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่านักเรียนที่บิดาอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี มีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปที่เป็นบุตรลำดับที่เดียวกัน ทั้งนี้ยกเว้นนักเรียนที่เป็นบุตรลำดับที่ ๑-๒ ซึ่งปรากฏว่านักเรียนที่บิดาอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดาอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเหล่านี้เป็นบุตรคนเดียวของบิดามารดา ซึ่งกำเนิดเมื่อบิดาอายุมากแล้วและฐานะทางครอบครัวดีด้วย จึงได้รับการสนับสนุนจากบิดามาก เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตามอายุของบิดาพบว่า นักเรียนมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงขึ้น เมื่อเป็นบุตรลำดับที่น้อยลง เฉพาะในกลุ่มที่บิดามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปเท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยจำแนกตามลำดับที่ของบุตรและอายุของบิดา พบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นโดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นบุตรลำดับที่ ๑-๒ เท่านั้น ส่วนนักเรียนที่เป็นบุตรลำดับที่ ๓ ขึ้นไปไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นไม่ว่าบิดาจะมีอายุเท่าใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เป็นบุตรลำดับที่ ๓ ขึ้นไปย่อมเป็นภาระแก่ครอบครัวมาก ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนย่อมมีน้อยไม่ว่า เป็นกลุ่มนักเรียนผู้ย้ายถิ่นหรือนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นก็ตาม

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าลำดับที่ของบุตรมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษา โดยปรากฏผลว่านักเรียนมีความมุ่งหวังในการศึกษาลดลงขณะที่ลำดับที่ของบุตรเพิ่มขึ้น และ

ตารางที่ ๑๗ อัตราร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่น
จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา ลำดับที่ของบุตรและอายุของบิดา

ความมุ่งหวังในการศึกษา	บุตรลำดับที่ ๑-๒			บุตรลำดับที่ ๓-๕			บุตรลำดับที่ ๖ ขึ้นไป		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
<u>อายุต่ำกว่า ๕๐ ปี</u>									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๕.๕	๙.๖	๑๑.๕	๘.๓	๙.๓	๘.๘	-	-	-
ปริญญาตรี	๓๗.๙	๓๒.๙	๓๕.๕	๓๓.๓	๓๕.๒	๓๕.๕	-	**	๑๖.๗
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๕.๖	๕๒.๕	๕๐.๓	๕๑.๗	๕๐.๐	๕๐.๖	**	**	๘๓.๓
อื่น ๆ	๑.๐	๕.๐	๓.๗	๖.๗	๕.๕	๖.๐	-	-	-
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๐๓)	(๒๑๙)	(๓๒๒)	(๖๐)	(๑๐๘)	(๑๖๘)	(๑)	(๕)	(๖)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๕	๑๘.๐	๑๗.๘	๑๘.๐	๑๗.๙	๑๗.๙	๒๐.๐	๑๙.๒	๑๙.๓
<u>อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป</u>									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑.๑	๕.๓	๖.๙	๑๑.๙	๑๓.๙	๑๓.๓	๒๒.๒	๑๐.๖	๑๕.๙
ปริญญาตรี	๓๗.๐	๔๐.๐	๓๙.๒	๔๐.๓	๔๑.๗	๔๑.๒	๒๕.๙	๓๙.๕	๓๕.๕
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๑.๙	๕๔.๗	๕๓.๙	๕๕.๘	๕๒.๔	๕๓.๑	๔๘.๑	๕๓.๖	๕๕.๓
อื่น ๆ	-	-	-	๓.๐	๒.๐	๒.๕	๓.๘	๖.๕	๕.๓
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๗)	(๗๕)	(๑๐๒)	(๖๗)	(๑๔๔)	(๒๑๑)	(๕๔)	(๙๕)	(๑๔๘)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๘	๑๘.๑	๑๘.๐	๑๗.๖	๑๗.๔	๑๗.๕	๑๗.๕	๑๗.๖	๑๗.๖

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังการศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

** ก ขนาดตัวอย่างรวมต่ำกว่า ๕ ราย

นักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นไม่ว่าจะเป็นบุตรลำดับที่เท่าใดแม้เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยสำคัญต่อความมุ่งหวังในการศึกษาแล้วยังพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ทั้งนี้อาจเป็น เพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์และแนวทางในการศึกษาต่อมากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นนั่นเอง

ปัจจัยทางสังคม

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปรากฏว่าปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษา กล่าวคือผู้ที่มีพื้นฐานทางสังคมแตกต่างกันน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาแตกต่างกัน สำหรับปัจจัยทางสังคมที่นำมาพิจารณาในการศึกษานี้คือ ผลการเรียนและการศึกษาของบิดา

๑. ผลการเรียน ผลการเรียนแสดงถึงความสามารถ เฉพาะตัวซึ่งแต่ละคนย่อมมีความสามารถไม่เท่ากันยังผลให้มีความมุ่งหวังในอนาคตแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ จากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผลการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษา นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันย่อมมีความมุ่งหวังในการศึกษาแตกต่างกันด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่มีผลการเรียนระดับเดียวกัน" จากการศึกษาตารางที่ ๑๘ - ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่านักเรียนมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงขึ้นตามระดับผลการเรียนและเมื่อพิจารณาสถานภาพการย้ายถิ่นก็พบข้อเท็จจริงในลักษณะเดียวกัน แสดงว่าความมุ่งหวังในการศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการเรียน นักเรียนที่มีผลการเรียนดีน่าจะมีความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปได้หรือคิดว่าถ้าตนมีโอกาสศึกษาต่อในชั้นสูงก็มีความสามารถจะศึกษาต่อในระดับการศึกษานั้น ๆ จนสำเร็จหลักสูตรได้ ในขณะที่ผู้ที่มีผลการเรียนต่ำน่าจะขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตน โดยอาจคิดว่าถ้าตั้งความหวังไว้สูงมากแล้วจะพลาดหวังได้จึงมีความมุ่งหวังในการศึกษาต่ำ อีกประการหนึ่งผู้ที่มีผลการเรียนดีจะได้รับการเอาใจใส่และการสนับสนุนจากบิดามารดามากกว่าผู้ที่มีผลการเรียนต่ำ อย่างไรก็ตามผู้ที่มีผลการเรียนต่ำอาจมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงได้ ถ้าฐานะทางครอบครัวอานวยหรือได้รับการปลูกฝังให้รู้คุณค่าของการศึกษาในชั้นสูงจากบิดามารดาและญาติพี่น้อง

ตารางที่ ๑๘ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น
จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและผลการเรียน

ความมุ่งหวังในการศึกษา	ดีมาก			ดี			ปานกลาง			ต่ำ		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑.๒	๑.๘	๑.๖	๑๒.๑	๕.๘	๗.๓	๑๘.๙	๑๕.๑	๑๖.๓	๑๘.๘	๒๗.๙	๒๔.๑
ปริญญาตรี	๓๓.๓	๒๙.๑	๓๐.๕	๔๐.๒	๓๘.๔	๓๙.๐	๔๒.๒	๔๒.๗	๔๒.๕	๔๓.๘	๒๙.๕	๓๕.๓
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๙.๓	๖๗.๓	๖๔.๖	๔๔.๗	๕๑.๖	๔๙.๓	๓๘.๙	๓๘.๒	๓๘.๕	๓๕.๔	๓๔.๓	๓๕.๓
อื่น ๆ	๖.๒	๑.๘	๓.๓	๓.๐	๕.๒	๔.๕	-	๕.๐	๒.๘	๒.๐	๗.๔	๕.๓
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๘๑)	(๑๖๕)	(๒๔๖)	(๑๓๒)	(๒๕๐)	(๓๘๒)	(๙๕)	(๒๒๕)	(๓๒๐)	(๔๘)	(๖๘)	(๑๑๖)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๕	๑๘.๗	๑๘.๖	๑๗.๖	๑๘.๑	๑๗.๙	๑๗.๒	๑๗.๓	๑๗.๒	๑๗.๑	๑๖.๙	๑๗.๐

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่นตามผลการเรียนพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ทั้งนี้กเว้นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ เท่านั้นที่นักเรียนผู้ย้ายถิ่นมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นเล็กน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๑ ปีและ ๑๖.๙ ปี ตามลำดับ

เมื่อนำเพศของนักเรียนมาพิจารณาประกอบ ในตารางที่ ๑๔ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษากว่าคือไม่ว่าในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนดีมาก ดี หรือปานกลาง นักเรียนหญิงมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนดีนั้นความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชายเห็นได้ชัด ซึ่งน่าจะเป็นเพราะได้รับการปลูกฝังค่านิยมหรือได้รับแรงกระตุ้นจากบิดามารดามากกว่านักเรียนชาย นักเรียนหญิงจึงมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้นอกจากในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำซึ่งพบว่านักเรียนชายมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนหญิง เพราะนักเรียนชายเหล่านี้ น่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูง เกินกว่าความสามารถของตนเอง ในขณะที่นักเรียนหญิงมีความมุ่งหวังในการศึกษาในระดับที่ใกล้เคียงกับความสามารถ เมื่อพิจารณาแต่ละเพศพบว่า ผลการเรียนและเพศมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความมุ่งหวังในการศึกษา ทั้งนี้กเว้นนักเรียนชาย ที่มีผลการเรียนต่ำซึ่งมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีและปานกลางโดย อาจเป็นเพราะนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่าความสามารถของตน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mora^๑ ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงเกินความเป็นจริง จึงอาจเป็นไปได้ว่านักเรียนชายกลุ่มนี้มีความมุ่งหวังที่เกินความสามารถของตน

เมื่อเปรียบเทียบความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยจำแนกตามผลการเรียนและ พบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่า

^๑Mora, "The Relationship between the Level Aspiration and Some Group and Individual Variables," p. 2206.

ตารางที่ ๑๔ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น
จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา ผลการเรียนและเพศ

เพศและ ความมุ่งหวังในการศึกษา	ดีมาก			ดี			ปานกลาง			ต่ำ		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
<u>ชาย</u>												
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	๒๑.๕	๑๑.๗	๘.๘	๖.๒	๗.๑	๒๐.๕	๒๑.๐	๒๑.๘	๑๓.๖	๒๐.๕	๑๘.๐
ปริญญาตรี	๓๘.๕	๓๐.๔	๓๓.๑	๔๗.๑	๔๐.๗	๔๓.๑	๕๐.๐	๔๖.๗	๔๗.๗	๓๖.๔	๒๘.๒	๓๑.๑
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๑.๓	๖๕.๘	๖๑.๐	๔๑.๒	๕๖.๕	๔๘.๘	๒๕.๕	๒๗.๖	๒๘.๒	๔๕.๕	๓๘.๕	๔๑.๐
อื่น ๆ	๑๐.๒	๑.๓	๔.๒	๒.๕	๖.๒	๕.๐	-	๔.๗	๓.๓	๕.๕	๑๒.๘	๕.๕
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๓๔)	(๗๔)	(๑๑๘)	(๖๘)	(๑๑๓)	(๑๘๑)	(๔๔)	(๑๐๕)	(๑๔๙)	(๒๒)	(๓๔)	(๖๑)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๓	๑๘.๖	๑๘.๕	๑๗.๕	๑๗.๕	๑๖.๘	๑๖.๘	๑๖.๗	๑๖.๗	๑๗.๖	๑๗.๓	๑๗.๔
<u>หญิง</u>												
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๑.๔	๑๑.๒	๑๖.๖	๑๕.๖	๓.๖	๗.๕	๑๗.๖	๑๐.๐	๑๒.๓	๒๓.๑	๓๗.๕	๓๐.๕
ปริญญาตรี	๒๘.๖	๒๗.๕	๒๘.๑	๓๒.๘	๓๖.๕	๓๕.๓	๓๕.๓	๓๕.๒	๓๘.๐	๕๐.๐	๓๑.๖	๔๐.๐
ปริญญาโทและสูงกว่า	๖๖.๗	๖๘.๖	๖๘.๐	๔๘.๔	๕๕.๕	๕๓.๒	๔๗.๑	๔๗.๕	๔๗.๔	๒๖.๕	๓๑.๐	๒๙.๑
อื่น ๆ	๒.๓	๒.๓	๒.๓	๓.๒	๔.๔	๔.๐	-	๓.๓	๒.๓	-	-	-
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๔๒)	(๘๖)	(๑๒๘)	(๖๔)	(๑๓๗)	(๒๐๑)	(๕๑)	(๑๒๐)	(๑๗๑)	(๒๖)	(๒๔)	(๕๕)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๗	๑๘.๘	๑๘.๘	๑๗.๗	๑๘.๒	๑๘.๑	๑๗.๕	๑๗.๘	๑๗.๗	๑๖.๖	๑๖.๔	๑๖.๖

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

นักเรียนผู้ย้ายถิ่น ทั้งนี้ยกเว้นในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำซึ่งพบว่าทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น เล็กน้อย

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษา โดยปรากฏผลว่านักเรียนมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงขึ้นตามระดับผลการเรียน และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น เมื่อมีผลการเรียนระดับเดียวกัน แม้เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมุ่งหวังในการศึกษาแล้วก็ยังคงพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ยกเว้นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำเท่านั้นที่นักเรียนผู้ย้ายถิ่นมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น เป็นผู้ที่เคยชินกับสภาพแวดล้อมทางสังคมในกรุงเทพมหานครและมีประสบการณ์มากกว่านักเรียนที่ย้ายถิ่นจึงมีแนวความคิดและความมุ่งหวังที่สูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น

๒. การศึกษาของบิดา จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร กล่าวคือบิดาที่ได้รับการศึกษาสูง บุตรจะมุ่งหวังในการศึกษาสูงด้วย เพราะบิดามารดาชอบเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตร ทั้งด้านค่าใช้จ่ายและกำลังใจ รวมทั้งให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทาง ในการศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ที่บิดามีการศึกษาระดับเดียวกัน" จากตารางที่ ๒๐ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่าการศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร กล่าวคือนักเรียนที่บิดาสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงสุดคือ มีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๕ ปี รองลงมาคือนักเรียนที่บิดาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับประถมศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๗ ปีและ ๑๗.๔ ปี ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ายิ่งบิดาได้รับการศึกษาสูงขึ้นเท่าใดบุตรก็ยิ่งมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงตามไปด้วย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะบิดาที่ได้รับการศึกษาสูงยิ่งเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น จึงสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษาสูงด้วย ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เป็นจริงแม้เมื่อจำแนกนักเรียนตามสถานภาพการย้ายถิ่น นั่นคือทั้งนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นต่างมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงขึ้นตามระดับการศึกษา

ตารางที่ ๒๐ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น
จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและการศึกษาของบิดา

ความมุ่งหวังในการศึกษา	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			อุดมศึกษา		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๘.๕	๑๕.๐	๑๕.๕	๑๑.๗	๙.๕	๑๐.๓	๙.๙	๕.๑	๖.๗
ปริญญาตรี	๓๖.๒	๔๐.๘	๓๙.๓	๔๑.๕	๔๐.๒	๔๐.๗	๒๗.๕	๒๖.๖	๒๖.๙
ปริญญาโทและสูงกว่า	๔๒.๓	๔๒.๖	๔๒.๕	๔๔.๗	๔๕.๓	๔๕.๐	๖๐.๔	๖๓.๘	๖๒.๗
อื่น ๆ	๓.๐	๒.๖	๒.๘	๒.๑	๕.๐	๔.๐	๒.๒	๔.๕	๓.๗
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๓๐)	(๒๗๒)	(๔๐๒)	(๙๕)	(๑๗๙)	(๒๗๓)	(๙๑)	(๑๗๗)	(๒๖๘)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๓	๑๗.๕	๑๗.๔	๑๗.๖	๑๗.๗	๑๗.๗	๑๘.๓	๑๘.๖	๑๘.๕

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ของบิดา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เดิมศักดิ์ สุวรรณประเทศ^๑ ที่พบว่าถ้าหากบิดามารดา มีระดับการศึกษาสูงแล้วบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาฝึกหัดครูก็มีความคาดหวังที่จะสามารถ ศึกษาในระดับสูงด้วย เช่นเดียวกับการศึกษาของพรทิพย์ ศรีวัชรินทร์^๒ เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวในเขตชนบทและเขต เมืองของประเทศไทยพบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังในการศึกษา ของบุตร

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นตามระดับการศึกษา ของบิดาพบว่าในนักเรียนแต่ละกลุ่มที่บิดาได้รับการศึกษาระดับเดียวกันนั้น นักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมี ความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดาของนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น นั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครจึงมีแนวความคิดกว้างขวางมีความทะเยอทะยานสูงและ อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งเชื้ออำนาจให้มีความคิดและมองเห็นแนวทางก้าวหน้ามากกว่าบิดาของ นักเรียนผู้ย้ายถิ่นซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในต่างจังหวัด ถึงแม้จะได้รับการศึกษาระดับเดียวกันก็ตาม เพราะ ประสบการณ์จากสังคมภายนอกย่อมมีความสำคัญต่อแนวความคิดของบุคคลควบคู่ไปกับการศึกษาด้วย สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้ความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น

เมื่อนำผลมาพิจารณาประกอบ จากตารางที่ ๒๑ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่านักเรียนหญิง มีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนชายและเมื่อพิจารณาแต่ละเพศพบว่าความมุ่งหวังในการ ศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับการศึกษาของบิดาทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ทั้งนี้ยกเว้น นักเรียนหญิงที่บิดาได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เท่านั้นที่มีความมุ่งหวังในการ

^๑ เดิมศักดิ์ สุวรรณประเทศ, "การย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาของนักเรียนฝึกหัดครูในภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญาโทมหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๗๕.

^๒ พรทิพย์ ศรีวัชรินทร์, "การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวในเขตชนบทและเขตเมืองของประเทศไทย, (วิทยานิพนธ์ปริญาโทมหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๔๖.

ตารางที่ ๒๑ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น
จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา การศึกษาของบิดาและเพศ

เพศและ ความมุ่งหวังในการศึกษา	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			อุดมศึกษา		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ชาย									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๘.๐	๑๖.๗	๑๗.๑	๗.๑	๙.๑	๘.๓	๙.๓	๖.๘	๗.๗
ปริญญาตรี	๔๑.๐	๔๓.๒	๔๒.๕	๔๗.๖	๔๐.๓	๔๒.๙	๓๔.๙	๒๗.๐	๒๙.๐
ปริญญาโทและสูงกว่า	๓๖.๑	๓๖.๘	๓๖.๓	๔๐.๕	๔๔.๒	๔๒.๙	๔๓.๕	๕๘.๑	๕๖.๓
อื่น ๆ	๕.๙	๓.๗	๕.๑	๕.๘	๖.๔	๕.๙	๒.๓	๘.๑	๖.๐
รวม (จำนวน)	๑๐๐.๐ (๖๑)	๑๐๐.๐ (๑๓๒)	๑๐๐.๐ (๑๙๓)	๑๐๐.๐ (๕๒)	๑๐๐.๐ (๗๗)	๑๐๐.๐ (๑๑๙)	๑๐๐.๐ (๔๓)	๑๐๐.๐ (๗๔)	๑๐๐.๐ (๑๑๗)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๑	๑๗.๑	๑๗.๑	๑๗.๖	๑๗.๗	๑๗.๖	๑๘.๐	๑๘.๕	๑๘.๒
หญิง									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๘.๘	๑๑.๕	๑๓.๙	๑๕.๕	๙.๘	๑๑.๗	๑๐.๕	๓.๙	๖.๐
ปริญญาตรี	๓๑.๙	๓๘.๖	๓๖.๕	๓๖.๕	๔๐.๒	๓๙.๐	๒๐.๘	๒๖.๒	๒๔.๕
ปริญญาโทและสูงกว่า	๔๗.๘	๔๘.๖	๔๘.๓	๔๘.๑	๕๖.๑	๕๖.๘	๖๖.๗	๖๘.๐	๖๗.๕
อื่น ๆ	๑.๕	๑.๕	๑.๕	-	๓.๙	๒.๕	๒.๑	๑.๙	๒.๐
รวม (จำนวน)	๑๐๐.๐ (๖๙)	๑๐๐.๐ (๑๔๐)	๑๐๐.๐ (๒๐๙)	๑๐๐.๐ (๕๒)	๑๐๐.๐ (๑๐๒)	๑๐๐.๐ (๑๕๔)	๑๐๐.๐ (๔๘)	๑๐๐.๐ (๑๐๓)	๑๐๐.๐ (๑๕๑)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๖	๑๗.๗	๑๗.๗	๑๗.๖	๑๗.๗	๑๗.๗	๑๘.๙	๑๘.๕	๑๘.๖

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ศึกษาเท่ากัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวความคิดของบิดาของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่มไม่แตกต่างกันในการให้การศึกษาแก่บุตรหญิง

เมื่อเปรียบเทียบความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยจำแนกตามการศึกษาของบิดาและเพศ พบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ทั้งนี้ยกเว้นในกลุ่มนักเรียนหญิงที่บิดาได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งพบว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดาของนักเรียนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง จึงสนับสนุนให้บุตรมุ่งหวังในการศึกษาสูงด้วยและนักเรียนผู้ย้ายถิ่นเหล่านี้ อาจเป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี รวมทั้งอาจมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีจึงมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นซึ่งบิดาได้รับการศึกษาระดับเดียวกัน

เมื่อนำผลการเรียนมาพิจารณาประกอบ จากตารางที่ ๒๒ พบว่า ความมุ่งหวังในการศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการเรียนของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา ทั้งนี้ยกเว้นนักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาและอุดมศึกษาซึ่งนักเรียนมีผลการเรียนต่ำเท่ากันที่มีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลาง อาจเป็นเพราะได้รับการกระตุ้นจากบิดาโดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดาที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะมุ่งหวังในการศึกษาของบุตรสูงตามระดับการศึกษาของตนเอง และพยายามที่จะสนับสนุนให้บุตรมีความมุ่งหวังสูงด้วยโดยอาจมีได้คำนึงถึงระดับความสามารถของบุตร

เมื่อเปรียบเทียบความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยจำแนกตามการศึกษาของบิดาและผลการเรียน ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างระหว่างความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม ทั้งนี้ยกเว้นนักเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนดี เท่านั้นที่พบความแตกต่าง กล่าวคือนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นที่บิดาได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาและอุดมศึกษา และในทางตรงกันข้ามนักเรียนผู้ย้ายถิ่นมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดาได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๔ มีและ ๑๗.๗ ปี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะนักเรียนกลุ่มนี้มีความมั่นใจในความสามารถของตนและได้รับการสนับสนุนจากบิดาซึ่งน่าจะคาดหวังในการศึกษาของบุตรสูงด้วย

ตารางที่ ๒๒ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น
จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา การศึกษาของบิดาและผลการเรียน

ผลการเรียนและ ความมุ่งหวังในการศึกษา	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			อุดมศึกษา		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
<u>ดีมาก</u>									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒.๕	๒.๕	๒.๕	-	๒.๖	๑.๘	-	-	-
ปริญญาตรี	๓๒.๕	๓๕.๑	๓๖.๕	๓๘.๕	๓๕.๒	๓๕.๗	๑๕.๐	๑๕.๗	๑๕.๘
ปริญญาโทและสูงกว่า	๖๑.๘	๕๘.๐	๕๙.๒	๕๐.๐	๖๐.๕	๕๗.๑	๘๕.๐	๘๕.๓	๘๕.๒
อื่น ๆ	๒.๕	-	๑.๐	๑๑.๑	๒.๕	๕.๔	-	-	-
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๓๔)	(๖๘)	(๑๐๒)	(๑๘)	(๓๘)	(๕๖)	(๒๐)	(๓๕)	(๕๕)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๕	๑๘.๓	๑๘.๓	๑๘.๒	๑๘.๔	๑๘.๔	๑๘.๔	๑๘.๔	๑๘.๔
<u>ดี</u>									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๕.๐	๖.๗	๑๒.๗	๓.๓	๓.๑	๓.๒	๑๐.๓	๑.๖	๕.๔
ปริญญาตรี	๓๕.๑	๔๒.๒	๓๙.๖	๔๖.๗	๕๕.๓	๔๕.๗	๒๗.๖	๒๒.๒	๒๓.๕
ปริญญาโทและสูงกว่า	๓๖.๕	๗๒.๕	๔๔.๐	๕๐.๐	๔๖.๕	๔๗.๕	๕๕.๒	๖๖.๗	๖๓.๐
อื่น ๆ	๔.๕	๓.๖	๓.๗	-	๕.๗	๓.๒	๖.๙	๙.๕	๘.๗
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๔๔)	(๘๐)	(๑๒๔)	(๓๐)	(๖๔)	(๙๔)	(๒๙)	(๖๓)	(๙๒)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๐	๑๗.๘	๑๗.๖	๑๘.๔	๑๗.๗	๑๗.๕	๑๘.๒	๑๘.๕	๑๘.๗

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ตารางที่ ๒๒ (ต่อ) อัตราส่วนร้อยละของฝึกเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น
จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา การศึกษาของบิดาและผลการเรียน

ผลการเรียน ความมุ่งหวังในการศึกษา	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			อุดมศึกษา		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
<u>ปานกลาง</u>									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๘.๑	๒๓.๕	๒๔.๘	๑๔.๘	๑๔.๘	๑๔.๘	๑๓.๘	๘.๘	๑๐.๕
ปริญญาตรี	๔๓.๘	๔๙.๔	๔๗.๘	๓๗.๐	๓๗.๐	๓๗.๐	๓๗.๘	๔๒.๑	๔๐.๗
ปริญญาโทและสูงกว่า	๒๘.๑	๒๓.๕	๒๔.๘	๔๘.๑	๔๒.๖	๔๕.๔	๔๘.๓	๔๙.๑	๔๘.๘
อื่น ๆ	-	๓.๖	๒.๖	-	๕.๖	๓.๘	-	-	-
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๓๒)	(๘๑)	(๑๑๓)	(๒๗)	(๕๔)	(๘๑)	(๒๙)	(๕๗)	(๘๖)
* ค่าเฉลี่ย	๑๖.๖	๑๖.๕	๑๖.๕	๑๗.๖	๑๗.๕	๑๗.๕	๑๗.๗	๑๗.๘	๑๗.๗
<u>ต่ำ</u>									
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓.๓	๔๐.๐	๓๐.๐	๒๕.๐	๒๗.๘	๒๖.๕	๒๕.๐	๑๕.๘	๑๘.๕
ปริญญาตรี	๔๖.๗	๒๐.๐	๓๐.๐	๕๐.๐	๔๔.๔	๔๗.๑	๑๒.๕	๒๑.๑	๑๘.๕
ปริญญาโทและสูงกว่า	๓๓.๓	๓๖.๐	๓๕.๐	๒๕.๐	๑๖.๗	๒๐.๖	๖๒.๕	๕๒.๖	๕๕.๖
อื่น ๆ	๖.๗	๔.๐	๕.๐	-	๑๑.๑	๕.๘	-	๑๐.๕	๗.๔
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๕)	(๒๕)	(๔๐)	(๑๖)	(๑๘)	(๓๔)	(๘)	(๑๕)	(๒๓)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๑	๑๖.๗	๑๖.๘	๑๖.๕	๑๖.๑	๑๖.๓	๑๘.๐	๑๘.๐	๑๘.๐

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการศึกษาของบิดา และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นไม่ว่าบิดาจะได้รับการศึกษาระดับใด แม้เมื่อควบคุมด้วยเพศก็ยังปรากฏผลเช่นเดียวกัน นักเรียนหญิงที่บิดาได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเท่านี้ที่นักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น และเมื่อควบคุมด้วยผลการเรียนส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่างระหว่างความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม ยกเว้นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีซึ่งบิดาได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเท่านี้ที่นักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์และการแนะนำด้านการศึกษามากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

องค์ประกอบทางเศรษฐกิจแสดงถึงอาชีพ รายได้และกำลังแรงงาน ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางมีแนวโน้มจะศึกษาต่อในระดับสูงมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ^๑ วิเชียร เกตุสิงห์^๒ ได้อ้างถึงการศึกษาของ Averch ซึ่งพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวและชุมชนของนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัดกับผลผลิตทางการศึกษา จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร สำหรับองค์ประกอบทางเศรษฐกิจที่นำมาพิจารณาประกอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คืออาชีพของบิดา

^๑Krauss, "Sources of Educational Aspiration Among Working Class Youth," p.872.

^๒วิเชียร เกตุสิงห์, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา," หน้า ๓๔. อ้างจาก Leigh Alexander and John Simons, The Determinants of School Achievement in Developing Countries : The Educational Production Function. (1975), p.11.

๑. อาชีพของบิดา บุคคลแต่ละคนย่อมประกอบอาชีพแตกต่างกันและการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันนอกจากทำให้ฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันแล้วยังผลให้แนวความคิดแตกต่างกันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดในการส่งเสริมการศึกษาของบุตร ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร ในการศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดาประกอบอาชีพเดียวกัน" จากตารางที่ ๒๓ ปรากฏผลโดยส่วนรวมว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร กล่าวคือ นักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพกรรมมาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๘.๕ ปีและ ๑๗.๖ ปี ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นของนักเรียนก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เต็มศักดิ์ สุวรรณประเทศ^๑ ที่พบว่านักศึกษาที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพจะมีความคาดหวังในการศึกษาระดับสูง ส่วนนักศึกษาที่บิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ จะมีความคาดหวังในการศึกษาระดับปานกลางและต่ำ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะอาชีพวิชาชีพเป็นอาชีพที่ใช้ความคิด ได้รับการศึกษาสูง มีตำแหน่งหน้าที่ระดับสูง รวมทั้งฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดีด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตวิทยาที่ดี ย่อมทำให้บิดาเอาใจใส่และกระตุ้นให้บุตรมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงด้วย ซึ่งตรงกันข้ามกับบิดาที่ประกอบอาชีพกรรมมาชีพได้รับการศึกษาระดับต่ำ มีรายได้ค่อนข้างต่ำ และไม่แน่นอนจึงทำให้ไม่สามารถสนับสนุนให้การศึกษาแก่บุตรได้อย่างเต็มที่ ย่อมทำให้บุตรขาดกำลังใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป

เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นจำแนกตามอาชีพของบิดาพบว่าทั้งนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพและประกอบอาชีพกรรมมาชีพนั้น นักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนักเรียนกลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพนั้นพบความแตกต่างระหว่างความมุ่งหวังของนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ย้ายถิ่นในระดับสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพกรรมมาชีพ กล่าวคือมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งหวังจะ

^๑ เต็มศักดิ์ สุวรรณประเทศ, "การย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาของนักศึกษาฝึกหัดครูในภาคเหนือ," หน้า ๑๐๔.

ตารางที่ ๒๓ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่น .

และผู้ไม่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษาและอาชีพของบิดา

ความมุ่งหวังในการศึกษา	วิชาชีพ			กรรมอาชีพ		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๐.๕	๒.๕	๕.๑	๑๓.๗	๑๒.๔	๑๒.๕
ปริญญาตรี	๒๖.๗	๒๙.๕	๒๘.๖	๓๙.๘	๓๙.๒	๓๙.๕
ปริญญาโทและสูงกว่า	๖๐.๕	๖๓.๙	๖๒.๗	๔๓.๖	๔๕.๔	๔๔.๑
อื่น ๆ	๒.๓	๔.๒	๓.๖	๒.๙	๔.๐	๓.๗
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๘๖)	(๑๖๖)	(๒๕๒)	(๒๕๑)	(๕๐๒)	(๗๕๓)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๓	๑๘.๖	๑๘.๕	๑๗.๕	๑๗.๖	๑๗.๖

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ศึกษาเท่ากับ ๑๘.๖ ปี และ ๑๘.๓ ปี ตามลำดับ ทั้งนี้ น่าจะเป็น เพราะบิดาของนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น เป็นผู้ที่อาศัยและประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร ย่อมได้รับข่าวสารหรือแนวความคิดใหม่ หรือประสบการณ์ดีกว่าผู้ที่อยู่ในต่างจังหวัดถึงแม้จะประกอบอาชีพเดียวกันก็ตาม

เมื่อนำเพศมาพิจารณาประกอบ จากตารางที่ ๒๔ พบว่าโดยส่วนรวมนักเรียนหญิง มีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนชาย ทั้งนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพและประกอบอาชีพกรรมาชีพและจากการพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นก็พบข้อเท็จจริงในลักษณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาแต่ละเพศพบว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพกรรมาชีพทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะอาชีพวิชาชีพ เป็นอาชีพที่ได้รับการศึกษาสูงมีรายได้ดีจึงสามารถสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษาสูงมากกว่าบิดาที่ประกอบอาชีพกรรมาชีพ ซึ่งได้รับการศึกษาค่อนข้างต่ำและรายได้น้อยด้วย

เมื่อเปรียบเทียบความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยจำแนกตามอาชีพของบิดาและเพศพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ทั้งนี้ กว่นนักเรียนชายที่บิดาประกอบอาชีพกรรมาชีพไม่พบความแตกต่าง ซึ่งอาจเป็นเพราะบิดาของนักเรียนเหล่านี้มีความสามารถ เท่าเทียมกันในการสนับสนุนการศึกษาของบุตร และเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาที่นักเรียนเหล่านี้มุ่งหวังสูงสุดพบว่าเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี เท่านั้น กล่าวคือร้อยละ ๔๓.๘ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเหล่านี้อาจจะรู้ถึงขีดความสามารถของบิดาที่จะสนับสนุนการศึกษาให้แก่ตน จึงมิได้มุ่งหวังในการศึกษาสูงมากเหมือนนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ

เมื่อนำผลการเรียนของนักเรียนมาพิจารณาประกอบในตารางที่ ๒๕ พบว่าผลการเรียนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความมุ่งหวังในการศึกษาทั้งนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพและประกอบอาชีพกรรมาชีพ แม้เมื่อพิจารณาตามสถานภาพการย้ายถิ่นก็พบข้อเท็จจริงในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผลการเรียนพบว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพมีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพกรรมาชีพไม่ว่าจะมีผลการเรียนระดับใด ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะผู้ประกอบอาชีพวิชาชีพเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง มีตำแหน่งงานดีและมีรายได้ดี ย่อมให้การสนับสนุนการศึกษาของบุตรได้มากกว่าบิดาที่ประกอบอาชีพกรรมาชีพซึ่งมีฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมด้อยกว่า

ตารางที่ ๒๔ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่น
และผู้ไม่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา
อาชีพของบิดาและเพศ

เพศและ ความมุ่งหวังในการศึกษา	วิชาชีพ			กรรมอาชีพ		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
<u>ชาย</u>						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔.๑	๑.๕	๔.๖	๑๐.๔	๑๔.๖	๑๓.๓
ปริญญาตรี	๓๑.๘	๒๔.๒	๓๐.๐	๔๖.๒	๔๒.๗	๔๓.๘
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๖.๘	๖๓.๑	๖๐.๖	๓๘.๗	๓๗.๒	๓๗.๗
อื่น ๆ	๒.๓	๖.๒	๔.๕	๔.๗	๕.๕	๕.๒
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๔๔)	(๖๕)	(๑๐๙)	(๑๐๖)	(๒๓๔)	(๓๔๕)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๑	๑๘.๗	๑๘.๔	๑๗.๔	๑๗.๓	๑๗.๓
<u>หญิง</u>						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑.๔	๓.๐	๕.๖	๑๖.๓	๑๐.๓	๑๒.๓
ปริญญาตรี	๒๑.๔	๒๔.๖	๒๗.๓	๓๔.๘	๓๖.๑	๓๕.๗
ปริญญาโทและสูงกว่า	๖๔.๓	๖๔.๔	๖๔.๓	๔๗.๔	๕๑.๐	๔๘.๗
อื่น ๆ	๒.๔	๓.๐	๒.๘	๑.๕	๒.๗	๒.๓
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๔๒)	(๑๐๑)	(๑๔๓)	(๑๓๕)	(๒๖๓)	(๓๙๘)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๔	๑๘.๖	๑๘.๕	๑๗.๖	๑๗.๔	๑๗.๘

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ตารางที่ ๒๕ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่น
และผู้อยู่ไม่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา
อาชีพของบิดา และผลการเรียน

ผลการเรียนและ ความมุ่งหวังในการศึกษา	วิชาชีพ			กรรมอาชีพ		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
<u>ดีมาก</u>						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	-	๑.๘	๓.๒	๒.๗
ปริญญาตรี	๑๖.๗	๒๒.๖	๒๑.๑	๓๓.๙	๓๕.๕	๓๕.๙
ปริญญาโทและสูงกว่า	๘๓.๓	๗๕.๕	๗๗.๕	๕๗.๑	๖๑.๓	๕๙.๗
อื่น ๆ	-	๑.๙	๑.๕	๗.๕	-	๒.๗
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๘)	(๕๓)	(๗๑)	(๕๖)	(๙๓)	(๑๔๙)
* ค่าเฉลี่ย	๑๙.๓	๑๙.๑	๑๙.๑	๑๘.๔	๑๘.๔	๑๘.๔
<u>ดี</u>						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๖	-	๑.๑	๑๕.๓	๖.๔	๙.๓
ปริญญาตรี	๒๘.๖	๓๑.๑	๓๐.๓	๔๑.๒	๔๐.๗	๔๐.๙
ปริญญาโทและสูงกว่า	๖๐.๗	๖๕.๖	๖๔.๐	๔๑.๒	๔๖.๕	๔๔.๗
อื่น ๆ	๗.๑	๓.๓	๔.๖	๒.๓	๖.๔	๕.๑
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๘)	(๖๑)	(๘๙)	(๘๕)	(๑๗๒)	(๒๕๗)
* ค่าเฉลี่ย	๑๘.๕	๑๘.๗	๑๘.๗	๑๗.๔	๑๗.๘	๑๗.๗

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

ตารางที่ ๒๕ (ต่อ) อัตราส่วนร้อยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ผู้ย้ายถิ่น
และผู้ไม่ย้ายถิ่น จำแนกตามความมุ่งหวังในการศึกษา
อาชีพของบิดาและผลการเรียน

ผลการเรียนและ ความมุ่งหวังในการศึกษา	วิชาชีพ			กรรมอาชีพ		
	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม	ย้าย	ไม่ย้าย	รวม
<u>ปานกลาง</u>						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๙.๒	๘.๘	๑๓.๓	๑๙.๔	๑๗.๑	๑๗.๗
ปริญญาตรี	๓๐.๘	๓๘.๒	๓๔.๑	๑๔.๓+๔	๔๕.๓	๔๔.๘
ปริญญาโทและสูงกว่า	๕๐.๐	๔๗.๑	๔๘.๓	๓๗.๑	๓๔.๑	๓๔.๙
อื่น ๆ	-	๕.๙	๓.๓	-	๓.๕	๒.๖
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๖)	(๓๔)	(๖๐)	(๖๒)	(๑๗๐)	(๒๓๒)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๖	๑๗.๘	๑๗.๗	๑๗.๑	๑๗.๑	๑๗.๑
<u>ต่ำ</u>						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๒.๒	๘.๓	๑๔.๓	๑๖.๗	๓๔.๐	๒๗.๕
ปริญญาตรี	๓๓.๓	๓๓.๓	๓๓.๓	๔๖.๗	๒๘.๐	๓๕.๐
ปริญญาโทและสูงกว่า	๔๔.๕	๔๑.๗	๔๒.๙	๓๓.๓	๓๒.๐	๓๒.๕
อื่น ๆ	-	๑๖.๗	๙.๕	๓.๓	๖.๐	๕.๐
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๔)	(๑๒)	(๒๑)	(๓๐)	(๕๐)	(๘๐)
* ค่าเฉลี่ย	๑๗.๓	๑๗.๘	๑๗.๖	๑๗.๐	๑๖.๖	๑๖.๕

* ค่าเฉลี่ย หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยกเว้นอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยจำแนกตามอาชีพของบิดาและผลการเรียนพบว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่น ทั้งนี้ยกเว้นในกลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพซึ่งนักเรียนมีผลการเรียนดีมาก พบว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งมั่นหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๔.๓ ปีและ ๑๔.๑ ปี ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมุ่งมั่นหวังในการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่ามากกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ร้อยละ ๘๓.๓ และ ๗๕.๕ ตามลำดับ ซึ่งน่าจะเป็นเพราะนักเรียนเหล่านี้มีความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาสูงตามระดับผลการเรียนและมีความตั้งใจสูง ประกอบกับได้รับการสนับสนุนจากบิดาซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอที่จะส่งเสริมการศึกษาให้แก่บุตรด้วย นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในกลุ่มนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพกรรมมาชีพซึ่งนักเรียนมีผลการเรียนต่ำนั้น นักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่มุ่งมั่นหวังจะศึกษาเท่ากับ ๑๗.๐ ปีและ ๑๖.๖ ปี ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมุ่งมั่นหวังสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นในการศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้นคือร้อยละ ๔๖.๗ และ ๒๘.๐ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเหล่านี้ตั้งใจมาศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้ง ๆ ที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอาจไม่อำนวยและแม้ตนเองจะมีความสามารถค่อนข้างต่ำก็ตาม

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาของบุตร โดยปรากฏผลว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพมีความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพกรรมมาชีพ และนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นไม่ว่าบิดาจะประกอบอาชีพอย่างไร แม้เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาแล้วยังปรากฏผลเช่นเดิมทั้งนี้ยกเว้นกลุ่มนักเรียนชายที่บิดาประกอบอาชีพกรรมมาชีพซึ่งไม่พบความแตกต่างและนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพวิชาชีพซึ่งนักเรียนมีผลการเรียนดีมากและกลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพกรรมมาชีพซึ่งนักเรียนมีผลการเรียนต่ำ เท่านั้นที่พบว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นมีความมุ่งมั่นหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นได้รับประสบการณ์และมีความเคยชินกับสภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานครมากกว่านักเรียนผู้ย้ายถิ่นแม้ว่าบิดาจะประกอบอาชีพเดียวกัน เพศเดียวกันหรือมีผลการเรียนระดับเดียวกันก็ตาม เพราะประสบการณ์และสภาพแวดล้อมน่าจะมีส่วนที่เสริมความมุ่งมั่นหวังหรือความทะเยอทะยานของบุคคลไม่มากนักน้อย